

15.11.2018

Pormestari

Valtioneuvoston kanslia

166 §**Lausunto valtioneuvoston kanslialle Suomen meripolitiikan linjausten luonnoksesta**

HEL 2018-011402 T 00 01 06

Päätös

Pormestari päätti antaa valtioneuvoston kanslialle seuraavan lausunnon ohjausryhmän laatimasta Suomen meripolitiikan linjausten luonnoksesta:

Helsingin kaupunki pitää esitettyjä yleislinjauksia kannatettavina. Samalla on todettava, että konkreettisten toimien ja vaikutusarviointien puuttuessa nyt annettava lausunto on yleisluonteinen.

Merten suojelu

Suomalaiset toimijat edistävät aktiivisesti Itämeren laajuisia hyviä vesiensuojelukäytäntöjä. Osaaminen ja vaikuttaminen näkyvät vahvasti erityisesti paikallistasolla kaupungeissa. Itämeren aluetta tulee hyödyntää ja nostaa esille vesiensuojelun makroaluemallina sekä tutkimuksen, yhteistyön, teknisen osaamisen ja paikallisen implementoinnin osalta kansainvälisessä merten suojelussa ja politikassa.

Rehevöityminen on ongelma monilla merialueilla. Haitallisia aineita löytyy kaukaisimmistakin arktisista meriympäristöistä sekä valtamerten saaristoista ja riutoilta. Hallinnon eri tasoilla myös paikallisesti on otettava kiertotalous ja materiaalihukan minimointi kattavasti huomioon. Esimerkiksi julkisissa hankinnoissa Suomen kaupungeissa ja kunnissa on laajasti kehitetty kestäviä hankintoja, hankintojen ympäristökriteereitä ja kiertotaloustavoitteita erilaisissa prosesseissa. Näitä tulee hyödyntää kansainvälisessä kontekstissa nykyistä enemmän.

Meri ja sen luonnonvarat sekä ekosysteemipalvelut koetaan yhteisiksi. Merentutkimuksen infrastruktuurin kehittämiseen on syytä sisällyttää kansalaishavainnointi ja erilaiset kansalaisyhteiskunnan ja vuoropuhelun vahvistamisen mekanismit.

15.11.2018

Pormestari

Merilogistiikka

Helsingin kaupunki pitää erityisen hyvänä, että merilogistiikka ja meriklusteri on käsitelty erikseen, koska niiden haasteet ja toimintamallit ovat erilaisia. Suomi on täysin riippuvainen molemmista. Varustamot ja satamat tarjoavat innovaatioalustoja ja kokeilu ympäristöjä meriklusterin kehitykselle. Ilman jatkuvasti kehittyvää ja kilpailukykyistä suomalaista merilogistiikkaa ja sen osaajia, meriklusteri ei saa tarvittavaa osaamista pysyäkseen kehityksen kärjessä.

Suomen merenkulun ja satamatoimintojen merkittävin ongelma on niiden tarkasteleminen ainoastaan osana suomalaista vienti- ja tuontikuljetusketjua. Kuten kaikessa kuljetustoiminnassa, myös merikuljetuksissa kannattava, globaalisti kilpailukykyinen liiketoiminta vaatii riittävän laajaa asiakaskuntaa, kalustoa ja jatkuvaa kehitystä. Helsingin kaupungin näkökulmasta suomalaisen merenkulun kansainvälinen kilpailukyky tulee mahdollistaa mm. miehityksen, laivalle asetettavien vaatimusten ja väylämaksujen suhteen.

Suomalaiset varustamot ovat olleet esimerkillisiä merenkulun vastuullisuuden kehittämisessä. Ympäristövastuullisuuden kehittäminen on luonut paljon mahdollisuuksia suomalaisille meriteknologiayrityksille. Valtion tulisi nykyistä enemmän tukea varustamojen ja satamien investointeja innovatiiviseen meriteknologiaan.

Itämeren alueen ja Suomenlahden hyvistä käytännöistä kannattaa tehdä globaaleja vientituotteita navigointiturvallisuuden kehittämisessä. Vähähiilistä meriliikennettä ja satamien toimia edistetään Suomessa jo merkittävästi paikallistasolla (mm. Helsingin ja Turun yhteinen Itämeritoimenpideohjelma 2019-2023 ja Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelma).

Suomen satamilla on asiakkaita koko maassa. Satamaverkoston erikoistuminen ja karsiminen sekä lastien yhdistäminen tuoteryhmittäin yhteen tai muutama satamaan tuottaisi sekä säästöjä että hyötyjä. Valtion näkökulmasta säästöjä olisi toimintoja keskitettäessä mahdollista saavuttaa esimerkiksi jäänmurrossa ja satamia palvelevien maantieyhteyksien investoinneissa. Suurivolyymisilla satamilla olisi myös paremmat mahdollisuudet saavuttaa operatiivisia kustannussäästöjä investoinneilla ja toiminnan tehostamisella. Yksi tehokas tapa satamaverkoston karsimiseen olisi satamaan johtavien meriväylien ylläpidon ja jäänmurron siirtäminen satamien vastuulle, jolloin kilpailu karsisi vähäkäyttöisimmät satamat. Tällöin valtion tulisi kuitenkin luopua väylämaksuista.

Meriklusteri

15.11.2018

Pormestari

Digitalisaatio on muuttanut merenkulkua merkittävästi. Suomessa on jo useita kansainvälisesti menestyneitä start up -yrityksiä, jotka ovat onnistuneet yhdistämään merikuljetusten tarpeet uusimpaan älyteknologiaan. Älykkään meriteollisuuden klusterin kehittymistä tulisi tukea erityisellä merialan start up -kiihdyttämöllä sekä innovatiivisten keksintöjen tuella ja pilotoinnilla. Myös merellisten tietovarantojen avaaminen palvelunkehittäjille on tarpeen.

Maaailman valtamerillä sallitaan miehittämättömät tai kauko-ohjatut alukset todennäköisesti vasta vuosien kuluttua. Suomessa on mahdollisuus kehittää omaan saaristoonsa omilla aluevesillään huomattavan korkeatasoista älykkäiden väylien automaattista vähäpäästöistä meriliikennettä.

Helsingin kaupunki on kiinnostunut toimimaan sekä merialan start up -kiihdyttämön että älykkään saaristoliikenteen kokeilualustoissa.

Merellinen tuotanto

Merellisten alueiden vähähiilinen energiantuotanto tarkoittaa Suomen oloissa saaristoon tai ulkomerelle sijoittuvaa teollisen kokoluokan tuulivoimatuotantoa. Tuulivoimatekniikan kehittymisen myötä alan taloudellinen kilpailukyky on parantunut. Helsinki on laatinut tuulivoiman sijoittamisperiaatteet, joiden mukaan kaupungin merelliselle alueelle on sijoitettavissa merkittävä määrä tuulivoimaa.

Kestävään vesiviljelyyn tulee kuulua laajasti esimerkiksi suljettujen kiertojen tuotantolaitokset, oman merialueen kestävästi kalastettu kala sekä maatalouden ja elintarviketuotannon sivuvirroista tuotettujen rehujen käyttö. Vesiviljelyn tulee korvata luonnonvaraisten kala-, äyriäis- ja simpukkakantojen käyttöä.

Tutkimuksen ja kehittämisen start up -toimintaa kannattaa hyödyntää. Kehittymässä on esimerkiksi merellisen bioteknologian alalla terveys- ja hyvinvointituotteita.

Horisontaaliset teemat

Merenkulun henkilöstön koulutus useissa oppilaitoksissa on aiheuttanut harjoittelu- ja työpaikkojen vähyyttä. Laivanrakennuksen diplomi-insinöörien koulutus on ollut Aalto-yliopistossa. Suomessa ei ole satamatoimintojen, laivan rahtauksen eikä merenkulktalouden koulutusta. Myös merioikeuden professuuri on tarpeen perustaa.

Merituulivoimaloiden, jatkossa myös kelluvien voimaloiden, perustamiseen tarvittavan osaamisen kehittämisessä Suomella on mahdollisuus

15.11.2018

Pormestari

saada kilpailuetua. Tässä voitaneen hyödyntää mm. öljylauttojen rakentamisessa saatua kokemusta.

On tärkeää, että merten suojelun integrointi otetaan koulutuksen osaksi. Tämän tulee sisältää myös merten suojelun sosioekonomisia näkökulmia ja merten tuottamien ekosysteemipalvelujen arvon ymmärrystä. Lisäksi on tärkeää kansalaishavainnoinnin hyödyntäminen, kokemusperäisen tiedon ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden integrointi osaksi ympäristön tilan seuranta ja ympäristödatan tuottamista.

Kansainvälisessä vaikuttamisessa tulee ottaa huomioon paikallistaso ja vahvat kaupunkiverkostot. Tärkeitä toimijoita esimerkiksi ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen sekä yleisemmin ympäristönsuojelun kestävä kehityksen aloilla ovat mm. ICLEI, Eurocities, C40 ja Global Covenant of Cities.

Virkistyskäytössä ja matkailun kehittämisessä meriluonnon monimuotoisuuden suojelulla ja kuormituksen vähentämisellä on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Itämeren tilasta vuosilta 2011-2016 tehdyssä merellisen ympäristön suojelukomission HELCOMin arvioinnissa on päädytty siihen, että koko Itämeren virkistyskäyttöarvo nousisi 14,8 miljardista eurosta 1-2 miljardia euroa, jos meren tila paranisi. Lisäksi on arvioitu, että paikallistoimijat, Itämeren alueen kaupungit ja kunnat, hyötyisivät vesien tilan parantumisesta ja puhtaan liiketoiminnan kehittämisestä merkittävästi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Saate 1.11.2018, Valtioneuvoston kanslia, Suomen meripolitiikan linjaus
- 2 Lausuntopyyntö 1.11.2018, Valtioneuvoston kanslia, Suomen meripolitiikan linjaus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Valtioneuvoston kanslia

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

15.11.2018

Pormestari

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 15.11.2018.

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §